

COMUNICACIÓ NÚM. 03 EXPERIÈNCIA	TÍTOL COMUNICACIÓ BABELARTQUÍMIA.CAT
INSTITUCIÓ	AUTOR/A Teresa Forcada

Resum

Babelartquímia.cat és una experiència sobre el dol migratori duta a terme en una aula d'acollida de secundària. Es tracta d'acompanyar l'alumnat nouvingut en el seu procés de dol migratori, a través d'una activitat artística (la construcció d'un titella), en què es posa molt d'èmfasi en l'univers de les emocions i en especial de l'afectivitat.

El resultat final són 24 titelles —un per cada alumne nouvingut— acompanyats de 24 «biografies imaginàries» que es van presentar a tota la comunitat educativa en una exposició per Sant Jordi del 2008. És un plaer comprovar, a través de les biografies d'aquests 24 *alter ego*, la possibilitat que **«UN ALTRE MÓN ÉS POSSIBLE»**. En llegir les seves biografies podem deduir que **el món del futur es caracteritzarà per l'existència de persones políglotes, amants de la diversitat i imaginatives que caminen de bracet amb les seves emocions i les comparteixen amb l'altre.**

L'experiència es fonamenta en l'aplicació d'una pedagogia holística i en la certesa que l'ART pot afavorir punts de trobada entre joves immigrants de diferents cultures, com també amb els joves del país d'acollida.

Després de Sant Jordi, l'exposició serveix de punt de trobada entre l'aula d'acollida i l'aula ordinària. Els alumnes de l'aula d'acollida presenten a la resta de companys el seu titella i la seva biografia imaginària.

Com a cloenda del curs, ens embarquem en l'aventura de presentar el treball fet a un grup de l'escola d'adults del municipi a través d'una petita *performance* que vam anomenar *MIGRAVEUS*. Va ser molt interessant la trobada de dues generacions de persones immigrades molt distants en el temps i la geografia, però molt properes i sincròniques pel que fa a sentiments, vivències i emocions.

Objectius

- Atendre l'alumnat nouvingut en un context d'atenció a la diversitat i d'escola inclusiva.
- Facilitar el procés de dol migratori amb el recurs del titella per explorar tot allò que ens passa per dins.
- Contribuir a la millora de la salut mental, emocional i física de l'alumnat nouvingut, sovint afectada pel seu procés migratori.
- Potenciar l'ús de la llengua oral i escrita per expressar sentiments i emocions.
- Propiciar un treball transversal entre les àrees de Visual i Plàstica i Llengua.
- Implicar l'alumnat de l'aula ordinària en el projecte d'acollida.
- Fomentar l'educació intercultural dins de la comunitat educativa.
- Afavorir el coneixement i el contacte entre persones immigrades de diferents generacions i cultures (trobada de l'aula d'acollida amb l'escola d'adults).

Desenvolupament

Contextualització

Babelartquímia.cat neix en la tercera etapa d'un viatge comú (2005-2009) fet amb l'alumnat nouvingut de l'aula d'acollida a l'IES Estany de la Ricarda del Prat de Llobregat. L'objectiu fonamental del viatge va ser acompanyar-los en el seu procés de dol migratori a través d'activitats creatives, en les quals donàvem la benvinguda a l'univers de les emocions dins d'un clima d'afectivitat.

Tot plegat va configurar una dinàmica d'aula molt activa, que interactuava amb el centre i l'entorn, que va dur a terme treballs col·laboratius i per projectes, emmarcats sempre dins d'un context vivencial i significatiu. Participàvem en projectes establerts (*De Nador a Vic, Contes per la ràdio*), alhora que en creàvem de propis. Cada curs donàvem a conèixer el nostre projecte propi a través d'una exposició que inauguràvem per Sant Jordi.

Temporització i recursos

El projecte **Babelartquímia.cat** el vam dur a terme el 2n i 3r trimestre del curs 2007-2008 (dues hores setmanals) i vam comptar, durant un trimestre, amb el recurs d'un titellaire professional, gràcies a un ajut de "la Caixa".

També vam tenir tot el suport humà i material de la nostra coordinadora LIC (Núria Sanahuja) i del Centre de Recursos Pedagògics del Prat (Jordi Domingo).

Fases de l'experiència

a) Familiaritzar els alumnes amb el món dels titelles

Arriba a l'aula d'acollida un titellaire vingut d'ultramar i ens presenta dos titelles fets amb material de reciclatge.

b) Construcció d'un titella (primera aproximació)

Imitant el titellaire, també «nouvingut», cada alumne construeix un titella amb material de reciclatge.

c) Petits jocs de dramatització amb els titelles construïts

Per parelles, els alumnes escenifiquen amb els titelles davant dels seus companys d'aula situacions breus treballades prèviament.

d) Introducció als diferents tipus de titelles

El titellaire i la tutora de l'aula mostrem a l'alumnat diferents possibilitats de titella (de fil, de guant, d'aigua, ombres xineses, etc.) i una exposició virtual de titelles de diferents indrets del món i dels seus països d'origen respectius.

e) Viatge imaginari a la casa on vivien durant la infantesa

Aquesta activitat és l'inici del camí que els porta a construir el seu titella definitiu. Cada alumne dibuixa la casa on vivia de petit, ens explica com era i també ens parla de les persones —reals o imaginàries— que hi vivien.

f) Inici del procés de construcció del titella definitiu

Després d'explicar-nos les persones que tenien relació amb la casa, cada alumne tria un personatge, en fa un esbós i tot seguit comença la construcció del seu titella definitiu.

g) Treball emocional i de llengua oral i escrita

Paral·lelament a la construcció, fem un treball emocional a partir de l'aspecte del titella i del que l'alumne vol expressar, les seves emocions i els seus projectes personals, com també un treball de llengua oral i escrita que facilita l'expressió de cada alumne i el que vol comunicar als altres. El fruit d'aquest procés és una biografia imaginària per a cada titella. Els alumnes de 2n cicle, per la seva maduresa, afegeixen a les biografies la pregunta ***Què simbolitza el meu titella?*** En llegir les seves respostes es veu clarament com el recurs del titella ha servit de «microtelescopi interior» a la recerca de les sensibilitats més amagades. Els titelles esdevenen projeccions d'ells mateixos o bé el record d'algú molt estimat per a ells. Comproveu-ho amb aquest exemple:

El meu titella simbolitza tres persones: la Nàdia Menia, la meua amiga Mariam del Marroc i una persona que viu amb mi, en el meu fons, com si fos la meua consciència. S'assembla a mi perquè jo també tinc el somni de viatjar pel món. Comparteix amb la meua amiga Mariam el gust per la música rap i el fet de voler anar sempre vestida de noi. La resta de coses són de la persona que viu dins meu, al meu interior, i que a mi m'agrada molt. Espero que en un futur pugui trobar una persona que s'assembla força a aquesta que viu al meu interior i que jo m'estimo molt.

Nàdia Menia, 15 anys (Marroc)

h) Preparació de l'exposició de Sant Jordi

Un cop finalitzada la construcció i la biografia imaginària de cada titella, preparem la ja tradicional exposició que sempre feia l'aula d'acollida per Sant Jordi, adreçada a tota la comunitat educativa. Pensem com exposem el treball fet, elaborem el programa de mà i assagem la presentació que farem a la inauguració de l'exposició. En aquesta fase neix el nom del projecte: **BABELARTQUÍMIA.CAT** i aquesta frase:

Hi ha fils invisibles que mouen el món i veus càlides que arrelen dins l'aire.

i) Interacció entre l'aula d'acollida i l'aula ordinària

Després de Sant Jordi, l'exposició és visitada pels alumnes de l'aula ordinària, i els alumnes de l'aula d'acollida tenen l'oportunitat de presentar tota la feina feta als seus companys.

Els alumnes de l'aula ordinària també treballen l'exposició a partir d'un guió que hem elaborat amb el grup d'alumnes de 2n cicle de l'aula d'acollida.

j) Interacció entre aules d'acollida de primària i secundària

Aprofitem la visita al centre d'una aula d'acollida de primària per a un projecte conjunt que fem totes les aules d'acollida del Prat, i els mostrem l'exposició.

k) Cloenda de l'experiència (interacció de l'aula d'acollida amb l'escola d'adults)

Presentem els titelles a un grup d'alumnes de l'escola d'adults Terra Baixa a través d'una petita representació que bategem amb el nom de *MIGRAVEUS*. És una trobada intergeneracional molt interessant, de persones immigrades d'orígens i edats ben diferents, però molt pròximes en sentiments, emocions i vivències.

Avaluació

L'avaluació consisteix en l'observació i valoració contínua de l'alumnat segons els criteris següents:

- Construcció del titella
- Actitud dins l'entorn de treball col·laboratiu
- Evolució en l'ús oral i escrit de la llengua catalana
- Elaboració del seu text biogràfic
- Participació i implicació en tot el procés de l'experiència

Conclusions

*Com una font, a voltes, la paraula
diu els secrets del món*

Joan Vinyoli

Com us podeu imaginar, l'aventura titellaire i la posada en comú posterior de la feina feta ha estat una experiència molt enriquidora tant individualment com col·lectiva. Per a la majoria d'alumnes, el seu titella ha estat una mena de porta oberta per conèixer i expressar el seu món interior als altres. Això fa que estableixin uns vincles emocionals molt forts amb el titella. I, com ja he esmentat, si llegiu les «biografies imaginàries», la incertesa del món actual s'eclipsa d'optimisme i de la possibilitat que **UN ALTRE MÓN ÉS POSSIBLE**.

Les paraules de les biografies ens diuen un secret molt bonic. **Ens dibuixen un futur amb persones políglotes, amants de la diversitat, imaginatives, que caminen de bracet amb les seves emocions i les comparteixen amb l'altre.**

D'altra banda, el treball d'aula amb activitats creatives que després es mostren a l'entorn reforça l'autoestima, tant individual com grupal, sovint vulnerable pel mateix procés migratori.

I continuant amb les paraules, si hagués de sintetitzar les vivències del projecte ho resumiria així: **Moltes complicitats i reciprocitats que**

manifesten ALEGRIA DE VIURE. Comproveu aquesta sensació llegint les primeres línies del programa de mà de l'exposició de Sant Jordi:

Hola a tothom! Avui us volem presentar una paraula: BABELARTQUÍMIA.CAT.

Babelartquímia.cat és una paraula nouvinguda com ho som l'alumnat de l'aula d'acollida, com ho sou tots vosaltres. Cada dia i cada moment estrenem VIDA, arribem de nou al fet vital i no s'hi val a escatimar-ne ni un sol instant de bellesa...

En l'aspecte general, aquesta experiència sobre el dol migratori a l'aula d'acollida ha propiciat millores dins de la comunitat educativa de graus i intensitats diferents, com per exemple:

- a) Aconseguir que l'alumnat nouvingut visqui millor totes les vivències i absències del seu procés de dol migratori.
- b) Mostrar l'eficàcia del treball col·laboratiu i per projectes, perquè crea forts vincles de cohesió social.
- c) Constatar que amb imaginació es pot treballar qualsevol disciplina del currículum a partir d'un element artístic.
- d) Canviar a poc a poc la mirada sobre el fet migratori. Al principi del segle XXI, cada cop hi ha més exemples d'*apartheid* subtil, tant dins com fora de l'escola. Experiències com aquesta serveixen per crear contextos on l'empatia i la reciprocitat amb els altres són possibles i tangibles.

Necessitem una escola que valori més les preguntes que les respostes, la creativitat i la imaginació més que la retenció mecànica dels fets, la individualitat més que la uniformitat.

Sebastià Serrano

Quan respectem els altres, estem fent un homenatge a la vida, en tot el que té de bonic i meravellós, de diferent i d'imprevisible. Quan tractem l'altre amb dignitat, ens respectem a nosaltres mateixos.

Tahar Ben Jelloun

(Tenim documentat tot el procés de l'experiència en un àlbum de fotografies.)